National Library of Israel

Ha-Zfira - הצפירה, 09.09.1904, page 2

„לסליחות".

תמונה.

כשלש שעות לפני עלות השחר.

העירה פ... . השקועה בבוץ זה שלשה ימים, עומדת בקפואה בתוך האפלה הלחה.

הכל אלם מסביב. אין קול ואין קשב ואין אות חיים כל שהם.

הבתים הנמוכים, הרטובים עוד מהגשם האחרון, כמו התכוצו והתכנסו בתוך עצמם, ובחשכת הלילה בולטים גלמיהם המטושטשים באיזו קדרות ענומה וגלמודה.

רוח קריר ולח נושב לפעמים בחשאי, כאנחה כבושה, המתגנבת ועולה מלב נלחץ ומדוכא.

הרקיע עם כוכביו כלואים וגדורים ברגבי ענן של עבים כבדים, והרגבים האלה זוהלים בעצב חרישי, צפופים ונערמים איש בצד רעהו ואיש על גב רעהו, כמהנה אגדיי של נודדים נצחיים...

אך הנה נראה שם, מרחוק, איזה פנס מאיר באור כהה, והוא מתנודד וכמו תועה — — —

מעט מעט מתחיל להתבלט על ידו גם איזה צל כפוף ומתנועע — — — עוד מעט — והנה נשמעה גם טפיחה ברגלים על פני בצת הרחוב — — —

הצל עם הפנס נוטה הצדה ונשאר עומד על יד אחד הבתים.

תק=תק=תק — ישמע פתאם קול נקישה בדומית הליל.

ומיד אחרי הנקישה ישמע גם קול ענום קורא:

— קומו לסליחות!

הצל עם הפנס הוא שמריל ה„מעורר לסליחות", והנקישה היא הכאת פטישו על גבי התרים או על גבי מזוזת החלון.

תק=תק=תק — נשמע עוד הפעם נקישת הפטיש.

— קומו, קומו לסליחות! — יקרא שם עוד פעם שמריל בקולו הענום.

כנראה הוא מחכה שם לקול עונה מבפנים, יען כי הוא עודנו עומד שם אצל הבית ומכה בפטישו וקורא: „קומו לסליחות" בפעם השלישית.

אך הנה כבר עוקר הוא את רגליו מאצל הבית ההוא, ופנסו הבהה מתחיל עוד הפעם להתנודד באפלת הליל, ובדומיה הקפואה נשמעות עוד הפעם הטפיחות הבודדות על פני בצת הרחוב — — —

בעוד רגעים אחדים הוא נוטה שנית הצדה ונשאר עומד על יד הבית השני.

וברגע ישמע גם הפעם קול נקישת הפטיש:

תק=תק=תק...

ולעומתו קול שמריל כמו עונה בקריאתו הענומה:

— קומו, קומו לסליחות!

שמריל ה„מעורר" הולך וקרב אל כל בית ובית, מאריך להכות בפטישו ולקרא „קומו לסליחות", עד שהרישנים מתעוררים ועונים לו: שומעים, שומעים אנחנו!

לסוף הוא פונה לרחוב אחר, והפנס נעלם:

זמן מה עוד תקרענה את דומית הליל דפיקות פטישו בקול ברור, אחרי כן הן נעשות עמומות מעט מעט, ולבסוף הן נאלמות כליל.

אך הנה בחלונות אותם הבתים, שעבר עליהם שמריל בפטישו, לאט לאט עולה אור: פתאום יציץ לתוך החשכה, כמבט עיף של אחוז תרדמה, אור עששית בעד אחד החלונות — ובעוד רגעים אחדים הוא כבה פתאם, והבית ישאר עוד הפעם שקוע בעלטה ובתרדמה.

אבל רק הבית שקוע בעלטה ובתרדמה, אך לא יושביו; על זה תעיד דפיקת הדלת החיצונה.

מעט מעט תופרע הדממה הקפואה שברחוב.

פה ושם מתחילות להשמע על פני הבצה טפיחות תכופות, תכופות.

הנה נראים מרחוק גם פנסים. אבל הם לא יעצרו אצל כל בית ובית כפנסו של שמריל, הם יתנודדו ישר לאורך הרחוב.

לפעמים עולות ונשאות פה ושם גם איזו אמרות ושיחות קצרות, ואז הן מצלצלות בעלטה בקול עמום ומחלחל מפני הצנה החודרת ומפני השנה, המתרפקת ומעיקה עוד על לב המדברים.

— שרה, שרה! — נשמע קול זקנה רועד — תני לי את ידך, אינני רואה לפני את דרכי.

— אַ־אַבָּא קְלָרְ־רְ־ר לי! — כמעט מנקש בשניו נער קטן.

— הלא אמרתי לך — עונה לו אביו בקול צרוד — כי יהיה קר, כי לא תלך, אך אתה לא האמנת, התעקשת ללכת דוקא — נלך מהר!

אך הנה פתאם הודלק שם, מנגד, גם הפנס הגדול שעל העמוד הגבוה אשר לפני בית המדרש.

את הפנס הזה מדליקים רק בלילי סליחות, בליל יום הכפורים ובליל שמחת תורה. והפעם הוא עומד מרום ונשא בתוך הרחוב, האפל והמכוסה בצה, ומביט על כל סביביו, מלא אימה ותוכחה, כשומר הסף של מלך המשפט...

קבוצות, קבוצות של משכימי קום לסליחות, כבר עוברים שם לפני הפנס הזה ונכנסים לביהמ"ד.

כל הנמצאים עוד ברחוב מחישים צעדיהם.

ובית המדרש כבר מואר. בחלונותיו כבר נראים פה ושם גרות דולקים ואצלם עומדים יהודים כפופים על „סליחותיהם". מעזרת הנשים כבר תשמע על פני כל הרחוב בכיה עצובה של איזו זקנה...

מעט מעט תקום עוד הפעם דממה על פני כל הרחוב. כל אלה שקמו לסליחות כבר נמצאים בבית המדרש.

השמש בבית המדרש עולה על הבימה ומכה בידו על השלחן.

בכי הנשים נחנק לאט לאט.

הש"ץ לובש את הטלית ומתחיל „אשרי".

הקהל מתחיל גם הוא אחריו.

מתחלה הקולות עודם עמומים ומחלחלים מעט, עודם רועדים מעט מצנה... אך מעט מעט הפנים מתעוררים, הקולות צלולים, ובעוד רגעים אחדים כבר יתגלגלו הרחק, הרחק על פני הרחובות האלמים קולות שועה ותחנה, כזרם כביר ומוחף...

ווארשא. מ. ב. לזבניק.